

В роботі А.М. Андронova, А.Н. Киселенко, Е.В. Мостівенко проведена систематизація використовуваних при прогнозуванні розвитку транспорту регіону методів, заснованих на математичному апараті теорії ймовірностей, теорії регресії і математичному програмування. Розроблено та досліджено із застосуванням ЕОМ методи і моделі прогнозування обсягів перевезень пасажирів і вантажів, методи і моделі розрахунку потреб в потужностях і спорудах в розвиток транспортних об'єктів, а також методи оптимального довгострокового планування розвитку транспортної системи регіону.

Розроблена автоматизована система прогнозування розвитку транспортної системи регіону дозволяє оптимально розподіляти виділені капітальні вкладення з урахуванням обмежень на них і прогнозів перевезень як за напрямками, так і по зонам дальності. Система гнучка і дозволяє працювати з різними видами транспорту.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ СОБІВАРТОСТІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Васильєв Г.О.

*Науковий керівник – Очеретенко С.В., канд. техн. наук, доцент
(Харківський національний автомобільно-дорожній університет)*

Першочергово для того щоб провести аналіз підприємства треба сформулювати визначення собівартості та повній собівартості перевезення.

Собівартість перевезень – один з основних показників роботи транспорту. Вона визначається діленням витрат, пов'язаних із здійсненням транспортної роботи $\sum S$, на кількість перевезених тон або виконаних тонно-кілометрів $\sum P$.

$$C = \frac{\sum S}{\sum P}. \quad (1)$$

У повну собівартість автомобільних перевезень входять витрати на транспортування, що враховуються автотранспортними підприємствами, виконання експедиційних операцій, навантажувально-розвантажувальні роботи:

$$\sum C_T = S_T + S_e + S_{n-p},$$

де S_T – витрати на транспортування;

S_e – витрати на виконання експедиційних операцій;

S_{n-p} – витрати на виконання навантажувально-розвантажувальних робіт.

Аналіз собівартості автомобільних перевезень дозволяє поділити на наступні групи:

1) умовно-змінні витрати (змінюються пропорційно зміни загального пробігу):

- витрати на паливо;
- витрати на мастильні матеріали;
- витрати на технічне обслуговування та поточний ремонт;
- витрати на відновлення зносу і ремонту шин;
- амортизаційні відрахування по рухливому складу, якого норми амортизації прописані у відсотках на 1000 км пробігу.

2) вести всіх співробітників, зайнятих цьому вигляді перевезень: зарплата основна додаткова, відрахування на соціальне страхування;

3) умовно-постійні витрати (не залежить від пробігу):

- загальногосподарські витрати;
- амортизація основних фондів, котрим норми амортизації прописані у відсотках вартості (крім ПС).

За характером витрат і способу включення до собівартість перевезень поділяють на прямі й опосередковані.

Під прямими витратами розуміються витрати, які можна безпосередньо віднести на собівартість перевезень тієї чи іншої виду перевезень.

Опосередковані витрати - це витрати, які може бути безпосередньо віднесено на собівартість тих чи інших перевезень, оскільки вони пов'язані з міським управлінням всім підприємством, що забезпечує, зазвичай, різні види перевезень.

Основними завданнями аналізу собівартості перевезень є:

- дослідження гніву й тенденції економічного розвитку підприємства за минулі періоди;

- прогнозування результатів діяльності з урахуванням сформованих тенденцій розвитку та передбачених змін у найближчій перспективі;

- розгляд об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх та внутрішніх чинників на результати господарську діяльність, що дозволяє об'єктивно оцінюватимуть роботу підприємства, робити правильну діагностику його зі стану і прогноз розвитку з перспективи, виявляти основні шляхи підвищення його ефективності;

- пошук резервів підвищення ефективності виробництва з урахуванням вивчення передового досвіду і досягнення науки й практики;

- обґрунтування заходів із усунення виявлених недоліків, і освоєння резервів підвищення ефективності функціонування підприємства з метою підвищення його конкурентних переваг.

На автомобільний транспорт такі розподіл витрат за статтям калькуляції:

- вести водіїв, керівників, фахівців і кількість службовців;
- податків і відрахування з коштів у оплату праці;
- паливо;
- мастильні та інші експлуатаційні матеріали;
- ремонт автомобільних шин;
- помешкання і технічне обслуговування рухомого складу;
- амортизація основних засобів;
- загальногосподарські (накладні) витрати;

Аналіз собівартості перевезень повинен з'ясувати, як виконані заходи, створені за для зниження, за якими статтями коштів, витрат отримана економію та боротьбу за якими перевитрата коштів, які у якій ступеня вплинули до рівня собівартості, які є резерви подальшого її зниження. Щоб відповісти на ці запитання побудуємо чіткий план аналізу собівартості перевезень.

План аналізу собівартості перевезень враховує наступні чинники:

- визначити відхилення від плану з загальній сумі витрат і по кожній статті калькуляції;
- виявіть головні причини економічного чи не економічного витрати коштів;
- встановити впливом геть собівартість зміни витрат і обсягу роботи;
- проаналізувати зміну частку змінних та постійних витрат, заробітної плати водіїв, собівартості;
- визначити вплив техніко-експлуатаційних показників.

Під час проведення аналізу собівартості перевезень необхідно перевірити, чи дотримується на АТП єдність показників плану і врахування витрат за експлуатацію. Аналіз собівартості проводять за кожної марці автомобілів у цілому по АТП.

В результаті дослідження собівартості перевезень встановили, що моніторинг основних статей витрат дозволить відстежувати зміни і вносити корективи до відповідних показників. В результаті це дозволяє збільшити прибутки підприємства за рахунок зниження собівартості.